849/10

Den 23. august 2010 blev i sag nr. 77.184:

xxxxxx xxxxxxxx xxxx
xxxxxxxxx xxxxxxx xx
xxxx xxxxx

mod

Nordea Pension
Klausdalsbrovej 615
2750 Ballerup

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

Forsikringstageren, der har invaliderenteforsikring og livsforsikring i Nordea Pension, klager ved sin advokat over, at selskabet - for så vidt angår invaliderenteforsikringen - har afvist at yde præmiefritagelse og udbetale invaliderente i perioden 12/3 2008 til 19/5 2009 samt efter den 1/8 2009. Der klages tillige over, at selskabet - for så vidt angår livsforsikringen - har afvist at yde præmiefritagelse efter den 1/8 2009.

For så vidt angår invaliderenteforsikringen har selskabet ydet præmiefritagelse og udbetalt invaliderente i perioden 19/5 til 1/8 2009. Selskabet har afvist at yde dækning før den 19/5 2009 med henvisning til, at klageren har overskredet forsikringens 1-årige anmeldelsesfrist, og at han som følge heraf alene har krav på dækning fra anmeldelsestidspunktet den 19/5 2009. Afvisningen af at yde dækning efter den 1/8 2009 har selskabet begrundet med, at klagerens generelle erhvervsevne ikke er nedsat i dækningsberettigende grad.

For så vidt angår livsforsikringen har selskabet ydet præmiefritagelse i perioden 12/3 2008 til 1/8 2009. Selskabet har herefter afvist at yde præmiefritagelse med henvisning til, at klagerens generelle erhvervsevne ikke er nedsat i dækningsberettigende grad.

Begge de omhandlede forsikringer giver ret til dækning, hvis klagerens generelle erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde nedsættes til en tredjedel eller derunder. Invaliderenteforsikringen giver ved et erhvervsevnetab af den nævnte størrelse ret til præmiefritagelse og udbetaling af invaliderente. Livsforsikringen giver alene ret til præmiefritagelse. Der er på begge forsikringer en karensperiode på tre måneder.

Klageren er født i 1968. Han har gået ni år i skole og har ikke yderligere uddannelse. Han er gift, og der er fem hjemmeboende børn.

Klagerens advokat har i klageskrivelse af 29/10 2009 til nævnet bl.a. anført:

> "Nærværende klage vedrører to separate spørgsmål, som venligst ønskes behandlet af ankenævnet:
>
> 1. Har forsikringstager anmeldt sit krav for sent i henhold til de gældende forsikringsbetingelser (bilag …) med den virkning, at forsikringstager alene har krav på præmiefritagelse og udbetaling af invalidepension fra selve anmeldelsestidspunktet?
>
> 2. Har forsikringstager krav på præmiefritagelse og udbetaling af invalidepension i perioden efter den 1. august 2009?
>
> Forsikringstager kom til skade den 12. december 2007 ved en arbejdsulykke. På ulykkestidspunktet arbejdede forsikringstager som vinduespudser i selvstændig erhvervsvirksomhed og var på dette tidspunkt delvist sygemeldt fra arbejdet på grund af problemer med håndeksem.
>
> Forsikringstagers gener og erhvervsmæssige indskrænkninger efter arbejdsulykken den 12. december 2007 blev nærmere klarlagt ved en speciallægeundersøgelse, der blev foretaget den 5. november 2008 af speciallæge i ortopædkirurgi ... Den herefter udarbejdede speciallægeerklæring af 13. november 2008 vedlægges som **bilag ...**
>
> Af speciallægeerklæringen fremgår det, at speciallægen konkluderede, at forsikringstager har behov for betydelige skånehensyn hvad angår arbejde, som stiller krav til fysik og løft, at der er skånehensyn, hvad angår arbejde, som kræver brug af vand og sæbe, og at der er skånehensyn i forhold til arbejde, som kræver god hukommelsesfunktion. Den lægefaglige vurdering dokumenterede, at forsikringstager havde en nedsat erhvervsevne efter ulykken.
>
> Ved skrivelse af 18. maj 2009 anmeldte forsikringstager herefter sit krav over for Nordea Liv & Pension, jf. bilag ... Selskabet afviste dog forsikringstagers krav, jf. skrivelsen af 1. september 2009, der er vedlagt som bilag ... Det gøres gældende af selskabet, at forsikringstager har anmeldt sit krav for sent, idet det er selskabets opfattelse, at kravet ikke blev anmeldt, inden der var gået 1 år fra forsikringstagers kendskab til kravet. Forsikringstager bestrider dette.
>
> Selskabets forsikringsbetingelser vedrørende den 1-årige anmeldelsesfrist fremgår af betingelsernes § 7, 2. spalte øverst (bilag …, side 4) og er sålydende:

> *'Krav om præmiefritagelse og udbetaling af forsikringsydelsen i tilfælde af midlertidig uarbejdsdygtighed eller varig tab af erhvervsevne* ***skal fremsættes inden 1 år efter det tidspunkt, da forsikringstageren har fået kundskab om de omstændigheder, der begrunder kravet*** *[fremhævet her]. Forsikringen omfatter ikke dækning for tiden forud for fremsættelsen af kravet, hvis dette først fremsættes efter, at der er forløbet 1 år'*

Det er således fra det tidspunkt forsikringstager har fået kendskab til de omstændigheder, der begrunder krav efter forsikringen, at anmeldelsesfristen løber. Hvilke omstændigheder der skal opfyldes, for at forsikringstager har krav på forsikringsydelse efter forsikringen fremgår bl.a. af de af selskabet fastsatte betingelser i § 7, 1. spalte (bilag …, side 4), hvorfra følgende uddrag citeres:

> *'Nedsættelse af erhvervsevnen, der berettiger til præmiefritagelse og udbetaling af invaliderente foreligger, når den forsikrede ikke længere skønnes at være i stand til ved passende beskæftigelse - bedømt under hensyn til forsikredes nuværende tilstand, uddannelse og virksomhed - at tjene mere end 1/3 af, hvad der i samme egn er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.'*

Som det fremgår, er der tale om en generel erhvervsevnetabsvurdering.

Det er forsikringstagers opfattelse, at Nordea Liv & Pension her har opstillet omfattende og yderst uklare betingelser for, hvad der skal til, for at forsikringstager er berettiget til forsikringsydelse efter forsikringen. Det fremgår med andre ord ikke klart, fra hvilket tidspunkt forsikringstager er berettiget til forsikringsydelse. Hvad der bl.a. skal forstås ved 'passende beskæftigelse' er ikke nærmere defineret, og betingelserne fremstår samlet meget uklare.

Betingelsen om at forsikringstager ikke må tjene mere end 1/3 af hvad der i samme egn er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder er ligeledes særdeles uklar. Det fremgår endvidere ikke af betingelserne, hvorledes denne betingelse skal forstås i relation til selvstændige erhvervsdrivende, som forsikringstager er i nærværende sag. En selvstændig erhvervsdrivendes indtægt beror ikke udelukkende på erlagt arbejdstid, som det gør sig gældende for almindelige lønmodtagere.

Følgende fremgår endvidere af selskabets forsikringsbetingelser (§ 7, 3. afsnit):

> *'Ved vurdering af forsikredes tab af erhvervsevne foretages et skøn over, om forsikrede anses for egnet til omskoling. Anses forsikrede for egnet til omskoling, og i tilfælde af omskoling må forventes at kunne få en erhvervsevne, der overstiger 1/3 af den fulde erhvervsevne, er betingelserne for præmiefritagelse og udbetaling af invaliderente ikke opfyldte.'*

I nærværende sag har Nordea Liv & Pension ikke foretaget et skøn over, om forsikringstager anses for egnet til omskoling. Det følger endvidere af denne forsikringsbetingelse, at der må gå nogen tid efter et givent ulykkestilfælde, inden det kan vurderes, om forsikringstager opfylder de omstændigheder, der begrunder krav efter forsikringen, og forsikringstager har fået kendskab til disse omstændigheder.

Det er Nordea Liv & Pension, der selv har valgt at opstille omfattende og yderst uklare betingelser for, fra hvilket tidspunkt forsikringstager er berettiget til forsikringsydelse efter forsikringen. Dette skal selvsagt ikke komme forsikringstager til skade. Forsikringstager fast-

holder således at have anmeldt sit krav rettidigt i henhold til de gældende forsikringsbetingelser.

Til støtte for sin afvisningsgrund har Nordea Liv & Pension desuden anført, at det fremgår af sagen, at forsikringstager siden 17. september 2007 har haft en nedsat erhvervsevne i sit erhverv som selvstændig vinduespudser, idet han var delvist sygemeldt på grund af håndeksem, jf. skrivelse af 16. oktober 2009 fra Nordea Liv & Pension til forsikringstager **(bilag …).** Forsikringstager bestrider ikke, at han var delvist sygemeldt på ulykkestidspunktet på grund af problemer med håndeksem, men det er forsikringstagers opfattelse, at dette forhold ikke har selvstændig betydning for sagen, jf. straks nedenfor.

Det kræves netop, at der er tale om en generel nedsættelse af forsikringstagers erhvervsevne, for at forsikringstager er berettiget til forsikringsydelse efter forsikringen, jf. de ovenfor citerede betingelser. Det forhold, at forsikringstager led af håndeksem inden ulykken den 12. december 2007, og som følge heraf havde visse begrænsninger i sit arbejde som vinduespudser, indebærer selvsagt ikke, at forsikringstagers generelle erhvervsevne var nedsat i forsikringsbetingelsernes forstand. Det bestrides således, at forsikringstagers delvise sygemelding på grund af håndeksem har betydning for nærværende sag.

Det er forsikringstagers opfattelse, at forsikringstager var berettiget til præmiefritagelse og udbetaling af invaliderente i henhold til forsikringen også efter den 1. august 2009.

Som begrundelse for ophør af udbetaling og genoptagelse af opkrævning af præmie pr. 1. august 2009, har Nordea Liv & Pension gjort gældende, at forsikringstager ikke længere opfylder forsikringsbetingelserne, idet forsikringstager pr. 1. august 2009 startede i revalidering til andet erhverv, jf. bilag ...

Det forhold, at forsikringstager pr. 1. august 2009 påbegyndte et revalideringsforløb kan efter forsikringstagers opfattelse ikke i sig selv begrunde, at betingelserne for præmiefritagelse og udbetaling af invaliderente ikke længere er opfyldt. Det må fortsat bero på en konkret vurdering. I nærværende sag foreligger der netop omstændigheder, som dokumenterer, at forsikringstager på ingen måde har genvundet sin erhvervsevne, jf. straks nedenfor.

Som **bilag …** vedlægges kopi af skrivelse af 29. september 2009 fra Taleinstituttet vedrørende udredning af rehabiliteringsbehov for forsikringstager. Det fremgår heraf, at forsikringstager i første omgang skal forsøge at følge et forberedende år, hvor han læser fire fag på studenterniveau. Der er tale om en yderst blid begyndelse, idet det indledningsvist skal vurderes, om forsikringstager overhovedet har mulighed for at vende tilbage til arbejdsmarkedet. Som det fremgår af udredningsoplysningerne har forsikringstager allerede på nuværende tidspunkt yderst vanskeligt ved at følge med i undervisningen. Dette indikerer, at han på ingen måde har genvundet erhvervsevnen.

Lægeligt er forsikringstager senest blevet undersøgt af speciallæge i neurokirurgi … den 23. april 2009, jf. speciallægeerklæringen af 2. maj 2009, der vedlægges som **bilag ...** Som det fremgår af speciallægeerklæringen af 2. maj 2009, er det speciallæge …'s vurdering, at forsikringstager fortsat ikke kan passe hverken fysisk eller administrativt arbejde.

På baggrund af ovennævnte oplysninger må det anses for dokumenteret, at forsikringstagers erhvervsevne også aktuelt er nedsat til 1/3 eller derunder, at forsikringsbetingelserne således fortsat er opfyldt, og at forsikringstager derfor også er berettiget til invalidepension og præmiefritagelse efter den 1. august 2009 i henhold til de gældende forsikringsbetingelser.

…
Forsikringstager kræver præmiefritagelse og udbetaling af invalidepension fra den 12. marts 2008 frem til d.d."

Heroverfor har selskabet i skrivelse af 25/11 2009 til nævnet bl.a. anført:

"Forsikrede anmeldte den 19. maj 2009, at han på grund af en faldulykke den 12. december 2007 var blevet uarbejdsdygtig i sit erhverv som selvstændig vinduespudser.

Det fremgik af sagens oplysninger, som vi var færdige med at vurdere den 1. september 2009, at forsikrede havde været sygemeldt på halv tid siden den 17. september 2007 på grund af håndeksem, og at hans helbredsmæssige tilstand var blevet yderligere forværret efter en faldulykke den 12. december 2007. Det fremgik videre, at forsikrede arbejdede 8-10 timer om ugen, og at han havde påbegyndt et revalideringsforløb den 1. august 2009.

Vi vurderede på baggrund af sagens oplysninger, at forsikredes erhvervsevne, som selvstændig vinduespudser, havde været nedsat med mindst 2/3 siden ulykkestidspunktet den 12. december 2007. Fra den 1. august 2009, hvor forsikrede havde påbegyndt et revalideringsforløb, overgik vi til en vurdering af forsikredes generelle erhvervsevne, som vi ikke fandt nedsat med mindst 2/3.

Vi bevilgede herefter præmiefritagelse på livsforsikringen fra karensperiodens udløb den 12. marts 2008 til 1. august 2009. På invaliderenteforsikringen bevilgede vi præmiefritagelse og udbetaling af invaliderente i perioden fra anmeldelsestidspunktet den 19. maj 2009 til 1. august 2009. Vi bevilgede ingen ydelser for tiden forud for anmeldelsestidspunktet, da forsikrede havde overskredet forsikringsbetingelsernes 1-årige anmeldelsesfrist.

Efter at have modtaget kopi af forsikredes klage med bilag har vi gennemgået sagen på ny og skal herefter fastholde vores afgørelse.

For så vidt angår invaliderenteforsikringens 1-årige anmeldelsesfrist bestemmer forsikringsbetingelserne (bilag …), at krav på præmiefritagelse og udbetaling af invaliderente skal fremsættes inden for 1 år efter forsikredes kendskab til de omstændigheder, der begrunder kravet, jf. betingelserne § 7, afsnit 7.

De omstændigheder, der begrunder kravet, må efter vores opfattelse være kendskab til, at man på grund af sygdom eller ulykke får en nedsat erhvervsevne og må skønnes at være ude af stand til at kunne tjene mere end 1/3 af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder, jf. forsikringsbetingelserne § 7, afsnit 1 og 2.

Det er vores opfattelse, at forsikrede umiddelbart efter faldulykken i december 2007 havde kendskab til de omstændigheder, der begrunder hans krav. Forsikrede var allerede forud for ulykkestilfældet sygemeldt på halv tid på grund af håndeksem og var ikke i stand til i særligt omfang at udføre vinduespudseropgaver. Han udførte de administrative opgaver i sin virksomhed og 'styrede' virksomheden hjemmefra. Efter ulykken, hvor forsikrede pådrog sig svært kraniebrud og brud på lænderygsøjlen, blev også de administrative opgaver vanskelige at udføre. Forsikrede havde svært ved at klare arbejdet i sin virksomhed og af forsikredes erklæring af 12. juni 2009 (bilag …) fremgår det, at forsikrede arbejdede 8-10 timer pr. uge med telefonpasning og bogføring.

Forsikrede må med de begrænsninger, som han havde, og med en arbejdsuge på 8-10 timer, have været bekendt med, at han måtte skønnes ude af stand til at tjene mere end 1/3 af, hvad der er sædvanligt for andre fuldt erhvervsdygtige personer. Ukendskab til den faktiske indtægt kan i den forbindelse ikke være afgørende for forsikredes kendskab til de omstændigheder, der begrunder kravet, for som det fremgår af betingelserne, så er der ret til dækning, når forsikrede må *skønnes* at være ude af stand til at tjene.

Vi skal dog bemærke, at det af sagens bilag … fremgår, at forsikrede i en periode frem til iværksættelsen af revalideringsplanen rent faktisk var uden indtægt.

For så vidt angår forsikredes krav på forsikringsdækning efter den 1. august 2009 skal vi bemærke, at begge forsikringer alene dækker forsikredes generelle erhvervsevne, jf. forsikringsbetingelserne (bilag … og bilag …).

Vi har dog efter fast praksis vurderet forsikredes erhvervsevne i eget erhverv indtil august 2009, hvor forsikrede påbegyndte sit revalideringsforløb, og hvor det stod klart, at forsikrede ikke ville vende tilbage til sit arbejde som selvstændig vinduespudser.

Forsikrede har siden september 2007 lidt af håndeksem og i december 2007 pådrog han sig ved en faldulykke svær hjerneskade og brud på lænderygsøjlen. De helbredsmæssige gener bevirker, at forsikrede ikke kan varetage sit arbejde som selvstændig vinduespudser.
For så vidt angår andet arbejde, er der også begrænsninger, men de svarer dog efter vores opfattelse ikke til en generel erhvervsevnenedsættelse på mindst 2/3.

Der er skånehensyn i forhold til arbejde, som stiller krav til fysik og løft. Der er skånehensyn, hvad angår arbejde, som kræver brug af vand og sæbe, og der er skånehensyn i forhold til arbejde, der kræver god hukommelsesfunktion, jf. erklæring af 13. november 2008 fra speciallæge ... Erklæringen er af forsikredes advokat fremlagt som bilag ...

De påkrævede skånehensyn kan efter vores opfattelse dog ikke medføre, at forsikrede skulle være ude af stand tjene mere end 1/3 af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder - og da slet ikke efter endt revalideringsforløb.
For så vidt angår invaliderenteforsikringen skal vi her henvise til forsikringsbetingelserne § 7, afsnit 3, hvor det fremgår:

'Ved vurdering af forsikredes tab af erhvervsevne foretages også et skøn over, om forsikrede anses for egnet til omskoling. Anses forsikrede for egnet til omskoling, og i tilfælde af omskoling må forventes at få en erhvervsevne, der overstiger 1/3 af den fulde erhvervsevne, er betingelserne for præmiefritagelse og udbetaling af invaliderente ikke opfyldte.'

Vi skal herefter fastholde, at forsikrede på sin invaliderenteforsikring ikke er berettiget til præmiefritagelse og udbetaling af invaliderente i perioden 12. marts 2008 til 19. maj 2009, og at han i tiden efter 1. august 2009 ikke er berettiget til dækning på hverken livsforsikringen eller invaliderenteforsikringen."

Nævnet har fået forelagt de bilag, som parterne har fremlagt, herunder bl.a. ortopædkirurgisk speciallægeerklæring, neurokirurgisk speciallægeerklæring samt udredningsnotat.

I ortopædkirurgisk speciallægeerklæring af 13/11 2008 hedder det bl.a.:

"**RESUMÉ OG KONKLUSION**
Nu 40-årig vinduespudser, som får konstateret kronisk håndeksem pga. allergi af blødgørende midler i sæbe i begyndelse af 2007 og senere samme år falder skadelidte ned af stige og pådrager sig svært kraniebrud og brud på lænderygsøjlen svarende til processus transversi.
På grund af disse lidelser kan skadelidte ikke varetage sit arbejde på fuld tid i egen virksomhed som vinduespudser og gennemfører således kun administrativ funktion. Der er koncentrations- og hukommelsesbesvær.
Der er betydelige skånehensyn, idet skadelidte ikke udfører tungt fysisk arbejde og på anden måde arbejde, som kræver tunge løft eller løft i det hele taget: Kan heller ikke varetage arbejdsfunktioner i let foroverbøjet stilling.
Ved den objektive undersøgelse fremtræder skadelidte tydeligt med hukommelsesproblemer og har svært ved at forklare sig og svare på spørgsmål. Der er nedsat bevægelighed i columna lumbalis.

Tilstanden er stationær gennem det sidste halve år.
Der er overensstemmelse mellem klager og objektive fund. Der er overensstemmelse mellem skaden og efterfølgende hukommelses- og funktionsproblemer.
Der er varig nedsat funktionsevne. Der er ikke yderligere behandlingsmuligheder. Det skønnes, at samtlige behandlingsmuligheder, såvel medicinske som kirurgiske er udtømte. Der er betydelige skånehensyn hvad angår arbejde, som stiller krav til fysik og løft.
Der er skånehensyn, hvad angår arbejde, som kræver brug af vand og sæbe foruden skånehensyn i forhold til arbejde, som kræver god hukommelsesfunktion.

/fractura cranii (brud på kraniekassen)
commotio cerebri (hjernerystelse)
fractura columna lumbalis processus transversi (brud på tværtapper i lænden)
kronisk håndeksem."

I neurokirurgisk speciallægeerklæring af 2/5 2009 hedder det bl.a.:

"RESUMÉ
Ved dagens interview og undersøgelse findes aktuelle klager, der beskriver
- nedsat initiativ,
- manglende koncentration og struktur i såvel arbejdsmæssige som sociale gøremål,
- opfarenhed,
- let afledelighed,
- udtalt træthed,
- svært nedsat libido,
- nedsat balance i forbindelse med stand på stige, eller hvis han ikke fokuserer under gang samt
- ubehag/smerte fra lænderyggen.

Ved objektiv, neurologisk undersøgelse findes ingen umiddelbare neurologiske udfald, men undersøgt i forbindelse med gang findes en unormal gangafvikling med aflastning af venstre hofte og let 'slæbende' venstresidig benafvikling under gang.

Der er nedsat bevægelighed i alle retning af columna lumbalis, som holdes fikseret.

KONKLUSION

Skadelidte har haft signifikant hovedtraume i forbindelse med aktuelle skadetilfælde (occipitaifraktur med intrakraniel luft).
Skadelidte har med baggrund i aktuelle skadetilfælde pådraget sig post commotionelt syndrom.

Foreliggende er jeg ikke enig i den tidligere foretagne kognitive test og med tydelig beskrivelse af skadelidtes aktuelle såvel sociale som arbejdsmæssige indsats, som tydelig fremkommer i forbindelse med ægtefællens beskrivelse samt skadelidtes fremtræden, synes der at være et vedvarende problem (ICF vurderet).

Afgrænsningen overfor PTSD er imidlertid også en faktor, der bør medindtænkes, og af hensyn til skadelidtes fortsatte tilknytning til arbejdsmarkedet kunne man overveje undersøgelse ved Hjerneskadecentret/Taleinstituttet, ...

Undertegnede vil kontakte centrets psykologer med henblik på drøftelse af problemstillingen.

Skadelidtes MR-scanning vil, som anført, blive gennemgået, og hvis der findes indikation herfor, kontaktes Neurokirurgisk Afdeling i … med henblik på vurdering af trykforholdene. (Det er velkendt at netop en sedan bestående patologi kan få betydning efter aktuelt hovedtraume).

Bedømt ud fra international kranietraumeklassifikation (Glasgow Outcome Score) befinder skadelidte sig i gruppen: Moderate recovery.

Skadelidte har endvidere følger til fraktur af processus transversi fra L1 til L4 med kronisk traumatisk smertesyndrom, der giver anledning til dårlig gangafvikling.

Skadelidtes midtthoracale og lændegener, som optræder ved belastning, ses som et lettere distorsionssyndrom i denne del af columna."

Af notat af 29/9 2009 vedrørende udredning af rehabiliteringsbehov fremgår bl.a.:

"Sygdomsforløb

[klager] udsættes den 12.12.2007 for et hovedtraume i forbindelse med sit arbejde som vinduespudser. Han falder ca. 6 meter ned fra en stige og lander på trinnet til en trappeskakt. Ved faldet slår han hovedet og ryggen. [klager] er kortvarigt bevidstløs og husker ikke de nærmere omstændigheder ved faldet. [klager] indlægges akut, og der foretages CT-scanning, der beskrives med fund af arachnoideacyste i relation til venstre temporalpol. Der findes occipital kraniefraktur med intrakraniel luft. CT-scanning af columna totalis viser fraktur af processus transversus (brud på de fire nederste ryghvirvler). Øvrig traumescanning er normal. [klager] udskrives den efterfølgende dag med smerter i baghovedet, smerter i lænderyggen og generel hovedpine. Det efterfølgende år efter ulykken er præget af smerter i ryggen, problemer med nedsat initiativ, hukommelsesvanskeligheder og natlige mareridt om dødsulykker. Problemerne betyder, at [klager] har svært ved at genoptage sit arbejde og giver anledning til, at der iværksættes en række undersøgelser og behandlingstiltag.

Fra foråret 2008 starter [klager] med fysioterapeutisk behandling, men har svært ved at gennemføre hjemmeøvelser pga. nedsat initiativ. Aktuelt modtager [klager] fortsat fysiotera-

pibehandlinger, når han har behov for dette, og han er blevet bedre til at benytte hjemmeøvelser, når dette er nødvendigt.

[klager] henvises til psykiater med mistanke om depression, men er der kun en gang, da han ikke kunne se noget formål med dette.

Fra efteråret 2008 starter [klager] med samtaler ved psykolog …, efter at hustru har rettet henvendelse til denne. [klager] og hustru fortæller, at disse behandlinger har haft særdeles positiv effekt og god indflydelse på [klagers] funktionsniveau.

På foranledning af … Kommune foretages neuropsykologisk undersøgelse ved … i september 2008. Undersøgelsen viser langt overvejende almindeligt velfungerende kognitive færdigheder. Det konkluderes dog, at der beskrives symptomer og dagligt funktionsniveau, som er en del mere indgribende end undersøgelsesresultatet. [neuropsykolog] anbefaler med baggrund i dette nærmere udredning ved Neurologisk Ambulatorium.

I november 2008 undersøges [klager] af overlæge i ortopædkirurgi, der konkluderer, at der med baggrund i ryggenerne er betydelige fysiske skånehensyn. Ligeledes skånehensyn over for brug af vand og sæbe (grundet toksisk håndeksem) samt skånehensyn i forhold til arbejde, som kræver god hukommelsesfunktion.

I januar 2009 undersøges [klager] i Neurologisk Ambulatorium på … Sygehus. Herfra beskrives, at [klager] siden ulykken har været præget af træthed, nedsat koncentrationsevne, dårlig søvn og mareridt, nedsat overblik og vanskeligheder med at passe sin virksomhed. Der udføres MR-skanning, der viser venstresidig temporalpol aracnoideacyste. Endvidere displacering af temporallap og påvirkning af basalcisterner. [klager] afsluttes.

I maj 2009 laves speciallægeerklæring ved speciallæge i neurokirurgi ... Han vurderer, at man i tidligere undersøgelser har overset, at [klager] faktisk har et signifikant hovedtraume (højenergi) og henført symptomatologi til depression. Af hensyn til tilknytning til arbejdsmarkedet henviser [speciallæge i neurokirurgi] til undersøgelse og forløb ved Hjerneskadecentret.

[klager] indtager i dag ingen form for medicin. Fraset fysioterapibehandlinger efter behov og hjemmeøvelser modtager han ikke øvrig behandling.

Aktuelle subjektive klager

Ved samtalen fortæller [klager] og hustru, at [klager] i august 2009 påbegyndte en revalideringsplan med henblik på uddannelsen til ingeniør på …. Det første år er et forberedende år, hvor [klager] læser fire fag på studenterniveau med henblik på at søge ind på selve ingeniørstudiet. Fagene er dansk, engelsk, fysik og matematik. [klager] fortæller, at undervisningen går hurtigt frem, og at det kan være svært at følge med. [klager] oplever, at han godt kan forstå indholdet i undervisningen, men at det på et tidspunkt, hvis det bliver for meget på en gang, bliver til sort snak, og [klager] må stå af. I matematik har [klager] ikke problemer med at udføre opgaverne, men han har ofte behov for hjælp til strukturering af opgaverne og til at skelne opgavetyperne fra hinanden. [klager] oplyser selv, at han tror, at han kan huske tingene, men at hukommelsen alligevel spiller ham et puds. Han kan glemme at kigge på sedler fra uddannelsen, og han oplever, at han kan rumme ganske få beskeder af gangen, men glemmer en del af det, der bliver sagt, hvis der kommer for meget på. [klager] oplever, at det går rimeligt godt med at koncentrere sig undtagen i danskfaget, idet han kan have

svært ved at se relevansen af dette fag. [klager] må nogle dage køre hjem før tid med baggrund i udtrætning, eller når der er ting, som han ikke forstår.

I forhold til det hjemlige fortæller [klager] og hustru, at de har fået tingene til at fungere med de begrænsninger, som [klager] har. [klager] er generelt mere træt end før ulykken, men den mentale træthed er ikke så graverende som tidligere i forløbet. [klager] har behov for at gå tidligt i seng om aftenen, men har ikke mulighed for at hvile sig om eftermiddagen, da han er sent hjemme fra studiet. Familien undgår angiveligt for meget social aktivitet, da [klager] har svært ved for mange mennesker og for meget støj. Støj og uro afleder [klager], og han har svært ved at koncentrere sig fx. når børnene larmer. Ligeledes generer det [klager], når de medstuderende taler samtidig med, at han skal løse opgaver. Overblikket beskrives som nedsat. [klager] har bl.a, tendens til at fange detaljer og miste helheden fx. i telefonsamtaler, hvor han kan glemme, hvem han har talt med, men huske detaljer fra samtalen.

Af fysiske følger oplyser [klager], at han skal koncentrere sig om at gå, idet selv små niveauforskelle kan få ham til at miste balancen og falde. Han er dog angiveligt undersøgt for balanceproblemer, uden at dette har vist noget. Hustru oplever, at [klager] helst ikke taler samtidig med, at han går. Af øvrige fysiske følger er der ryggener, som [klager] dog klarer med hjemmeøvelser og føleforstyrrelser i venstre arm, der har tendens til at sove, hvilket [klager] aktuelt modtager fysioterapibehandlinger for.

[klager] og hustru fortæller, at [klager] generelt har fået det betydeligt bedre end det første år efter ulykken. Psykologsamtalerne hjalp [klager] til at komme videre og bevirkede, at humøret blev bedre. Det seneste stykke tid, er der kommet mere ro på, idet [klager] er gået i gang med en revalideringsplan, og dermed er mere afklaret i forhold til hvad, han skal. Der er ligeledes faldet mere ro over den økonomiske situation grundet dette. Familien synes, at de trods begrænsningerne har fået hverdagen til at fungere ved at gøre tingene på en anden måde. Største udfordring er studiet, der kræver '100%' af [klagers] ressourcer.
…
Ud fra det foreliggende er det den umiddelbare vurdering, at en uddybende neuropsykologisk udredning kunne være relevant med henblik på specifik beskrivelse af ressourcer og barrierer efter hovedtraumet. Dette med henblik på at afklare følgerne efter hovedtraumet og disses indflydelse på funktionsniveauet samt at vurdere ressourcer og barrierer i forhold til arbejdsmarkedet og i forhold til de hjemlige forhold. Imidlertid er der aktuelt iværksat revalideringsplan med henblik på ingeniøruddannelsen, hvormed formålet med at støtte afklaring af fremtidige erhvervsmuligheder ikke er relevant. Derforuden oplever familien, at alle ressourcer er sat ind i forhold til uddannelsen og at tingene i hjemmet fungerer med accept af begrænsningerne.

[klager] er med baggrund i ovenstående rådet til at henvende sig på sit studie og ansøge om SPS-støtte i forbindelse med sin uddannelse, idet de beskrevne vanskeligheder efter hovedtraumet må berettige en sådan støtte. Derudover er [klager] og hustru oplyst om, at de, såfremt [klagers] begrænsninger mod forventning skulle blive en barriere for det fortsatte studie, kan rette henvendelse hertil med ny henvisning. Der vil således foreligge en ny situation, hvor det anbefales, at der foretages udredning af ressourcer og barrierer jf. ovenstående. Det er aftalt med [klager], at rådgiver i … Kommune orienteres om dette. Ligeledes har familien mulighed for at rette henvendelse, såfremt der skulle blive behov for indsats i forhold til øvrige forhold.

Der foretages aktuelt ikke yderligere."

Af de forsikringsbetingelser, der gælder for invaliderenteforsikringen, fremgår bl.a.:

"**§ 7 Invalideydelser**

Invaliditet

Forsikringstageren har ret til præmiefritagelse og udbetaling af invaliderente, hvis den forsikrede får nedsat sin erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde, uden at det skyldes forsæt, således at erhvervsevnen er nedsat til 1/3 eller derunder af den fulde erhvervsevne.

Nedsættelse af erhvervsevnen, der berettiger til præmiefritagelse og udbetaling af invaliderente foreligger, når den forsikrede ikke længere skønnes at være i stand til ved passende beskæftigelse - bedømt under hensyn til forsikredes nuværende tilstand, uddannelse og tidligere virksomhed - at tjene mere end 1/3 af, hvad der i samme egn er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

Ved vurdering af forsikredes tab af erhvervsevne foretages også et skøn over, om forsikrede anses for egnet til omskoling. Anses forsikrede for egnet til omskoling, og i tilfælde af omskoling må forventes at kunne få en erhvervsevne, der overstiger 1/3 af den fulde erhvervsevne, er betingelserne for præmiefritagelse og udbetaling af invaliderente ikke opfyldte.

Ved bedømmelse af nedsættelsen af erhvervsevnen er det uden betydning, om forsikrede på grund af beskæftigelsessituationen er eller efter omskoling vil blive - i stand til at få arbejde svarende til sin uddannelse.

...

Begyndelse og ophør af præmiefritagelse og udbetaling af invaliderente

Præmiefritagelse og udbetaling af invaliderente begynder den dag, nedsættelsen af erhvervsevnen har varet uafbrudt i det tidsrum (karensperioden) som er aftalt.

Krav om præmiefritagelse og udbetaling af forsikringsydelsen i tilfælde af midlertidig uarbejdsdygtighed eller varigt tab af erhvervsevne skal fremsættes inden 1 år efter det tidspunkt, da forsikringstageren har fået kundskab om de omstændigheder, der begrunder kravet. Forsikringen omfatter ikke dækning for tiden forud for fremsættelsen af kravet, hvis dette først rejses efter, at der er forløbet 1 år."

Af de forsikringsbetingelser, der gælder for livsforsikringen, fremgår bl.a.:

"**§ 4 Invaliditetsydelser**

Definition af invaliditet. Ret til invalideydelse og/eller præmiefritagelse har forsikringstageren, når den forsikrede på grund af sygdom eller ulykkestilfælde mister sin erhvervsevne, uden at det skyldes forsæt, således at erhvervsevnen er nedsat til 1/3 eller derunder af den fulde erhvervsevne.

Nedsættelse af erhvervsevnen, der berettiger til udbetaling af invalideydelse og/eller præmiefritagelse foreligger, når den forsikrede ikke længere skønnes at være i stand til ved passende beskæftigelse - bedømt under hensyn til forsikredes nuværende tilstand, uddannelse og tidligere virksomhed - at tjene mere end 1/3 af, hvad der i samme egn er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder."

Nævnet udtaler:
Ifølge forsikringsaftalelovens § 29, stk. 6, som trådte i kraft pr. 1/1 2008, kan der alene i forbindelse med forsikringers ophør fastsættes anmeldelsesfrister, der er kortere end fristerne i forældelsesloven. Ifølge § 48, stk. 5, i ændringsloven - lov nr. 523 af 6/6 2007 - finder § 29, stk. 6, kun anvendelse på aftaler, der indgås eller forlænges efter lovens ikrafttræden. Nævnet må lægge til grund, at klagerens invaliderenteforsikring er oprettet før lovens ikrafttræden. Nævnet kan følgelig ikke - uanset bestemmelsen i forsikringsaftalelovens § 29, stk. 6 - tilsidesætte anmeldelsesfristen i de forsikringsbetingelser, som gælder for klagerens invaliderenteforsikring.

Efter sin gennemgang af sagen, herunder de fremlagte lægelige oplysninger, finder nævnet at måtte lægge til grund, at klageren på anmeldelsestidspunktet i mere end ét år har haft kundskab om de omstændigheder, der begrunder kravet. Nævnet kan derfor ikke kritisere, at selskabet - for så vidt angår invaliderenteforsikringen - har afvist at yde præmiefritagelse og udbetale forsikringsydelse før anmeldelsestidspunktet den 19/5 2009. Det, som klagerens advokat har anført, findes ikke at kunne føre til et andet resultat.

På det foreliggende grundlag finder nævnet, at klagerens erhvervsevne er nedsat i ikke ubetydelig grad. Nævnet finder det imidlertid ikke godtgjort af klageren, at hans generelle erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad i forsikringsbetingelsernes forstand. Nævnet kan på den baggrund ikke pålægge selskabet at yde forsikringsdækning efter den 1/8 2009.

13. 77.184

Som følge af det anførte

b e s t e m m e s :

_____

Klagen kan ikke tages til følge.

Marianne Højgaard Pedersen
formand